

## **2014. májusi mérnök évfordulók, emlénapok**

### **2. – 130 éve született Kerényi István mérnök**

Küllödön született Kerényi István (1884-1961) bányamérnök. 1918-1943. között a Pécsi Bányakapitányság munkatársa, majd vezetője, 1943-1961. között a Budapesti Bányakapitányság, majd a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség vezetője volt. Legjelentősebb eredményei a munkásvédelem és a bányabiztonság fokozásával kapcsolatosak.

### **3. – 90 éve született Róder Iván mérnök**

Kolozsváron született Róder Iván (1924-1988) gépészmérnök. Miután gépészmérnöki végzettséget szerzett, a Kőbányai Fonógyárban helyezkedett el technikusként, ahol 1948-51-ben dolgozott. 1951-ben a Textilipari Kutató Intézetbe került, ahol előbb technikusként működött, majd miután a budapesti műszaki egyetemen gépészmérnöki diplomát szerzett 1969-ben, kinevezték tudományos munkatársnak. Utóbb főmunkatárs, majd tudományos osztályvezető lett. A pamuttípusú szálak-anyagok fonásra való előkészítés-technológiájával, és az erre szolgáló gépi berendezések fejlesztésével foglalkozott.

### **3. – 80 éve született Kővári György mérnök**

Budapesten született 1934. Kővári György (1934-1982) Ybl-díjas építészmérnök, a MÁV Tervező Vállalat tervezője, majd osztályvezetője. Főbb megvalósult épületei: bp.-i Déli pályaudvar teljes átépítése és új fejpülete, balatonfüredi pályaudvar, bp.-i Keleti pályaudvar metrósatlakozása, kazincbarcikai pályaudvar és a Kőbánya-Kispest metróvégállomás.

### **8. – 175 éve született Gesell Sándor mérnök**

Pozsonyban született Gesell Sándor (1839-1919) bányamérnök és geológus. 1864-től a bécsi geológiai intézetnél dolgozott, 1868-ban állami szolgálatba lépett, részt vett a vajdahunyadi kohómű és vasgyár rekonstrukciós tervezési munkálataiban. 1871-től a máramarosi és nagybányai bányagazgatóság, 1880-tól a selmecebányai bányaterület geológusa, 1883-tól 1908-ig a Földtani Intézet bánya-főgeológusa volt, 1892-től bányatanácsosi rangban. Számos hazai geológiai felvételben vett részt.

### **9. – 125 éve született Marschalkó Béla mérnök**

Lőcsén született Marschalkó Béla (1889-1974) vegyészmérnök, 1918-tól posta-mérnök, aki az anyagvizsgálatok terén alkotott maradandót, és egy ideig a Posta Kísérleti Állomás vezetője is volt. 1941-ben megválasztották a Magyar kir. Posta Jogász és Mérnök Tisztviselőinek Országos Egyesülete Mérnöki Szakosztály alelnökévé.

### **14. – 125 éve született Zechmeister László mérnök**

Győrben született Zechmeister László (1889-1972) vegyész, akit elsősorban a kromatográfia területén végzett munkássága tett híressé. Cholnoky Lászlóval együtt kromatográfiával és karotinoidokkal kapcsolatos kutatásokat végzett. 1941-től a California Institute of Technology (Pasadena - USA) szerves kémiai tanszékén volt professzor.

### **16. – 175 éve született Kühne Ede mérnök**

Hamburgban született Kühne Ede (Eduard Kühne) gépészmérnök (1839-1903), gyáros, a magyar mezőgazdasági gépgyártás megteremtője. Egy korábban jelentéktelen mosoni műhely tekintélyes nagyságú és műszaki színvonalú gyárteleppé alakította, számos új gyártmányt fejlesztett ki és gyártott hazai és külföldi felhasználók részére, és nem utolsósorban jó néhány találmánnyal járult hozzá a magyar ipar hírnevének növeléséhez.

### **17. – 18. – 19. – Távközlés, az internet és a tömegtájékoztatás világnapjai**

A távközlési világnapot annak emlékére tartják, hogy 1865. május 17-én Párizsban húsz ország képviselői aláírták a Nemzetközi Távíró Egyezményt. A technika fejlődése nyomán 1925-ben megalakult az International Telecommunication Union (ITU). A genfi székhelyű ITU 1947-től immár az ENSZ szakosított szervezete. Az internet világnap május 18-án van, a tömegtájékoztatás világnapja május 19-én zárja világszerte az idei megemlékezéseket.

### **19. – 100 éve született Ajtai Miklós mérnök**

Rákosligeten született Ajtai Miklós (1914-1982) vegyészmérnök. 1947-től több minisztériumban dolgozott csoportfőnöki, államtitkári rangban, majd könnyűipari miniszterhelyettes (1951–55). Az OT elnökhelyettese (1955–61), elnöke (1961–67), miniszterelnök-helyettes (1967–74), az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke (1970–78). Az Állami Díj és a Kossuth Díj Bizottság elnöke (1965–74), majd helyettese, a MTESZ elnöke (1974–80). Képzettsége, a pártfunkcionáriusoktól eltérő személyisége révén a 60-as években a reformpárti tábor egyik reménysége volt.

### **21. – Honvédelem napja**

1992-től minden év május 21-e a magyar honvédelem napja, mely napon Buda várának 1849-es bevételére emlékeznek. A várnegyedben található Dísz téren emelték 1893-ban a Honvéd-szobrot a budai hősök emlékére. A szobor egy zászlót tartó, harcra rohanó fiatal katonát mintáz, a talapzaton található felírás: „1849. május 21. Szabad hazáért!”

### **21. – 75 éve született Dávid László mérnök**

Budapesten született Dávid László (1939-1987) mérnök, aki nemzetközi szaktekintély volt a hidraulika, mérnök-hidrológia és vízkészlet-gazdálkodás területén. Munkahelyei voltak a VIZITERV, OVH, Tervhivatal, majd az ENSZ Környezetvédelmi Programja (United Nations Environment Programme – UNEP) szervezetében, Nairobiban dolgozott, mint az UNEP átfogó vízügyi programjának kidolgozója.

### **25. – 125 éve született Freund Mihály mérnök**

Budapesten született Freund Mihály (1889-1984) Kossuth-díjas vegyészmérnök, egyetemi tanár, akadémikus. 1914-24-ig a Magyar Petróleumipari Rt.-nél dolgozott, mint laboratóriumi vegyész, majd üzemvezető főmérnök. 1924-46-ig önálló szakértő-tanácsadó mérnök a kőolaj- és szénfeldolgozó iparban. 1948-ban létrehozta a Magyar Ásványolaj- és Földgáz Kísérleti Intézetet, melynek 1969-ig volt az igazgatója. 1934-ben világviszonylatban is elsőként vetette fel a cseppfolyósított földgáz szállításának lehetőségét. Idehaza elsőként foglalkozott a motor kenőolajok fékpadi és üzemközbeni vizsgálatával, és az adalékolásával. Kutatásai középpontjában a metán parciális oxidációja, az oxo-szintézis hazai megvalósítása, a benzinpirolízis nyersanyagainak és melléktermékeinek vizsgálata állott.

### **30. – 110 éve született Neugebauer Tibor fizikus**

Budapesten született Neugebauer Tibor (1904-1977) Kossuth-díjas (1950) fizikus, egyetemi tanár. A világon elsőként ismerte fel, hogy a fényvel megvilágított molekulák anharmonikus kényszerrezgést végezve, dupla frekvenciájú fényt is sugároznak. Kidolgozta a gömbvillám elméletét a kvantummechanika alapján. Eredményesen foglalkozott a szupravezetéssel, és a magfizikai kérdésekkel.

### **31. – 175 éve alakult a Pesti Gőzmalom Társaság**

1839-ben e napon több mint kétéves előkészítés után hozta létre gróf Széchenyi István a Pesti Gőzmalom Társaságot, s a mai Margit híd pesti hídfőjének közelében megkezdték a Hengermalom építését. Az első őrlésre 1841. szeptember 15-én került sor a malomban. A Hengermalom igen jó minőségű lisztet állított elő, terményei sikert arattak, így a részvényesek nem csalatkoztak.

#### Felhasznált irodalom:

- Évfordulóink a műszaki és természettudományokban 1994. és 1999. – MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága
- Mérnökök évfordulói 2014-ben – Magyar Mérnöki Kamara ([www.mmk.hu](http://www.mmk.hu)) Történeti Bizottsága
- Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig – 1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Magyar Életrajzi Lexikon – 1967. – Akadémiai Kiadó
- Egyéb életrajzi források

Készítette: Sipos László